

الله
الرحمن
الرحيم

فصل هفتم

اخلاق سیاست (اخلاق زمامداری)

اهداف

- آشنایی با دیدگاه اسلام در مورد اخلاق سیاست و توانایی نقد دیدگاههای رقیب
- توجه به معیارهای اخلاقی در انتخاب مسؤولان و مدیران
- توانایی نقد عملکرد حاکمان
- آشنایی با وظایف اخلاقی مردم در برابر کارگزاران

۱- جایگاه و اهمیت

یکی از مهمترین ابعاد زندگی هر انسان، زندگی سیاسی اوست. سیاست جزء لاینفک زندگی هر شخصی است و هر یک از ما باید در برابر وقایع سیاسی هوشیار و بیدار باشیم زیرا بخواهیم یا نخواهیم درگیر مسائل سیاسی هستیم و در بسیاری از مواقع رفتارهای سیاسی ما و دیگران در زندگی ما اثر مستقیم دارد.

۲- بیان دیدگاهها

درباره **رابطه اخلاق و سیاست** نظرات متعددی از سوی اندیشمندان مطرح شده ما در اینجا سه نظریه مهم را مورد بررسی قرار می دهیم:

- **نظریه جدایی اخلاق از سیاست**
- **نظریه اصالت اخلاق و تبعیت سیاست از اخلاق**
- **نظریه اصالت سیاست و تبعیت اخلاق از سیاست**

نقد این نظریه

این نظریه، ناشی از عدم درک درست اخلاق و احکام اخلاقی است. هرگز نمی توان اخلاق را که مربوط به افعال اختیاری انسان است منحصر به قلمرو رفتارهای فردی کرده و افعال اجتماعی و سیاسی را از تحت آن خارج کرد.

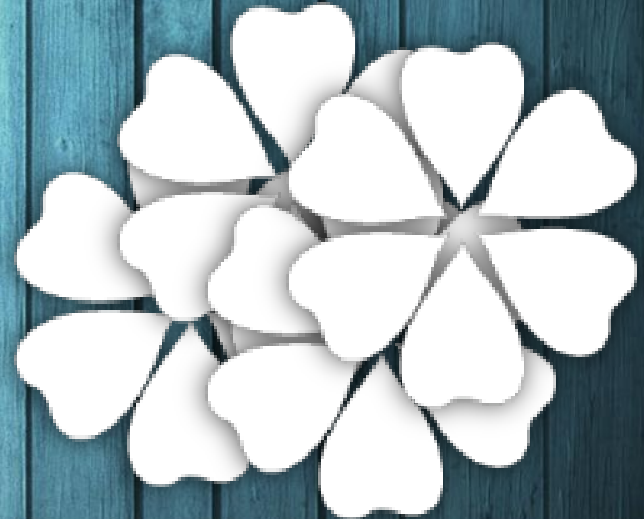
۱-۲ نظریه جدایی اخلاق از سیاست

فریضه امر به معروف و نهی از منکر مربوط به ساحت اجتماعی است و نه **زندگی خصوصی و فردی افراد**. تجسس در امور و حریم خصوصی، خود، یک منکر است که اسلام اجازه آن را نداده و بلکه در این خصوص توصیه به **پرده پوشی** کرده است.

بر اساس این نظریه همه رفتارهای اخلاقی انسان تابع سیاست و تحت سیطره آنست.

نخستین ایراد این نظریه پذیرش نسبیت گرایی است. اشکال دیگر آن: طراحان این نظریه فلسفه واقعی سیاست را درک نکرده اند و توجه ندارند که سیاست برای وصول به سعادت حقیقی است نه برای ارضای شهوات و خواسته های نفس.

۲-۲ اصالت سیاست و تبعیت اخلاق از سیاست

نقد این نظریه

۲-۳ اصالت اخلاق و تبعیت سیاست از اخلاق

نظریهٔ مقبول و معقول در باب
رابطهٔ اخلاق و سیاست این
است که **اصالت با اخلاق است و**
ارزشهای سیاسی تابع اخلاق
اند. معیارهای اخلاقی همه جا و
برای همهٔ افراد اعم از
زامداران و شهروندان یکسان
است.

عَلِيٌّ

الگوی علمی و عملی این دیدگاه، در جهان اسلام و بلکه در تاریخ بشریت **علی علیه السلام**، است. او در گفتار و کردار ثابت نمود که **هرگز نباید اخلاق را فدای سیاست کرد.** بر اساس دیدگاه **امام علی علیه السلام** هیچکس مجاز نیست برای حفظ قدرت خود **ولو آنکه حق باشد** مرتکب کارهای خلاف شرع شود.

۳- وظایف اخلاقی مردم در انتخاب مسؤولان

۱-۳ رعایت تناسب میان فرد و مسؤولیت مورد نظر

۲-۳ توجه به سوابق کاری (تجربه)

۳-۳ توجه به اصالت خانوادگی

۴-۳ توجه به سوابق دینی و اخلاقی

۵-۳ خودداری از انتخاب افراد نالایق

۶-۳ مشورت و رایزنی

۴- وظایف اخلاقی حاکمان در قبال مردم

۴-۱ محبت و مدارا

۴-۲ برخورد صادقانه با مردم

۴-۳ فاصله نگرفتن از مردم

۴-۴ رعایت عدالت

۴-۵ ساده زیستی

۴-۶ آموزشهای دینی

۵- وظایف مردم در قبال حاکمان

۱-۵ همراهی و اطاعت

۲-۵ امر به معروف و نهی از منکر

۶- لغزشگاه های اخلاقی مدیران

۶-۱ ریاست طلبی

۶-۲ تکبر

۶-۳ خودرأیی و استبداد
در تصمیم گیری

وَالسَّلَامُ عَلَىٰ مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ

پایان فصل چهارم